

Co nowego w programie rolnośrodowiskowo-klimatycznym w ramach PROW 2014-2020

Istotą działania rolnośrodowiskowo-klimatycznego jest promowanie praktyk przyczyniających się do zrównoważonego gospodarowania gruntami (w celu ochrony gleb, wód, klimatu), ochrony cennych siedlisk przyrodniczych i zagrożonych gatunków ptaków, różnorodności krajobrazu oraz ochrony zagrożonych zasobów genetycznych roślin uprawnych i zwierząt gospodarskich, a także ochrony różnorodności krajobrazu.

Wsparcie w ramach tego działania obejmuje następujące poddziałania:

1. Płatności w ramach zobowiązań rolnośrodowiskowo-klimatycznych.
2. Wsparcie ochrony i zrównoważonego użytkowania oraz rozwoju zasobów genetycznych w rolnictwie.

W ramach poddziałania **(1) Płatności w ramach zobowiązań rolnośrodowiskowo-klimatycznych** pomoc będzie udzielana na następujące typy operacji (pakiety):

1. Rolnictwo zrównoważone.
2. Ochrona gleb i wód.
3. Zachowanie sadów tradycyjnych odmian drzew owocowych.
4. Cenne siedliska i zagrożone gatunki ptaków na obszarach Natura 2000.
5. Cenne siedliska poza obszarami Natura 2000.

W ramach poddziałania **(2) Wsparcie ochrony i zrównoważonego użytkowania oraz rozwoju zasobów genetycznych w rolnictwie** pomoc udzielana będzie na zachowanie lokalnych odmian roślin uprawnych oraz ochronę szczególnie cennych ras zwierząt gospodarskich, w przypadku których niska lub malejąca liczebność stwarza zagrożenie ich wyginięcia.

W ramach poddziałania pomoc udzielana będzie na następujące typy operacji (pakiety):

6. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie.
7. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie.

Zobowiązanie w ramach działania podejmowane jest na okres 5 lat.

Pakiet 1. Rolnictwo zrównoważone

Celem pakietu jest promowanie zrównoważonego systemu gospodarowania, zapobieganie ubytkowi substancji organicznej w glebie.

Wsparcie w ramach tego pakietu promuje racjonalne wykorzystywanie zasobów przyrody, ograniczenie negatywnego wpływu rolnictwa na środowisko, przeciwdziałanie ubytkowi zawartości substancji organicznej w glebie.

Wymogi jakie muszą zostać spełnione w ramach Pakietu 1. Rolnictwo zrównoważone:

1. Obowiązek posiadania planu działalności rolnośrodowiskowej.
2. Obowiązek zachowania wszystkich trwałych użytków zielonych i elementów krajobrazu nieużytkowanych rolniczo stanowiących ostoje dzikiej przyrody.
3. Zastosowanie minimum 4 upraw* w plonie głównym w ciągu roku w gospodarstwie, w tym udział głównej rośliny, oraz łącznie zbóż w strukturze zasiewów nie może przekraczać 65% i udział każdej uprawy nie może być mniejszy niż 10% (*) *uprawa – zdefiniowana w art. 44 ust. 4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013*
4. Dwukrotna chemiczna analiza gleby (pH, P, K, Mg i węgiel organiczny) – wykonana w pierwszym (lub poprzedzającym) i w piątym (lub poprzedzającym) roku realizacji pakietu;
5. Obowiązek corocznego opracowania i przestrzegania planu nawozowego, opartego na bilansie azotu oraz chemicznej analizie gleby, określającego dawki N, P, K, Mg i potrzeby wapnowania;
6. Zastosowanie m.in. w celu uzyskania dodatniego bilansu materii organicznej na działce rolnej:
 - w zmianowaniu minimum 3 grup upraw w ciągu 5 lat zobowiązania;
 - najpóźniej w 4 roku okresu zobowiązania, w dwóch różnych latach:
 - ✓ międzyplonu (wysiewanego w terminie do 1 października, przy jednoczesnym zakazie wznawiania zabiegów agrotechnicznych przed 15 lutego) oraz
 - ✓ międzyplonu (jw.) lub przyorania słomy lub przyorania obornika.

7. Koszenie lub wypas na trwałych użytkach zielonych;
8. Niestosowanie osadów ściekowych

Płatność w ramach tego pakietu przyznawana jest beneficjentowi, jeżeli posiada gospodarstwo rolne położone na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, o powierzchni użytków rolnych nie mniejszej niż 3 ha.

Kwoty i stawki wsparcia – stawka płatności: 400 zł/ha.

Płatność rolnośrodowiskowo-klimatyczna jest przyznawana do gruntów ornych w wysokości:

- ✓ 100% stawki podstawowej – za powierzchnię od 0,10 ha do 50 ha;
- ✓ 75% stawki podstawowej - za powierzchnię powyżej 50 ha do 100 ha;
- ✓ 60% stawki podstawowej - za powierzchnię powyżej 100 ha.

Stawka płatności jest ustalona w oparciu o bilans kosztów i korzyści gospodarstwa podejmującego działania

Pakiet 2. Ochrona gleb i wód

Istotą pakietu jest odpowiednie użytkowanie gleb, ochrona przed erozją wodną, przeciwdziałanie utracie substancji organicznej w glebie, ochrona wód przed zanieczyszczeniami.

Wymogi, jakie muszą zostać spełnione w ramach Pakietu 2. Ochrona gleb i wód:

1. Obowiązek posiadania planu działalności rolnośrodowiskowej;
2. Obowiązek zachowania wszystkich trwałych użytków zielonych i elementów krajobrazu nieużytkowanych rolniczo stanowiących ostoje dzikiej przyrody;
3. Siew roślin międzyplonowych w terminie do 15 września;
4. Zakaz wznawiania zabiegów agrotechnicznych przed 1 marca;
5. Stosowanie jako międzyplon wyłącznie mieszanki złożonej z minimum 3 gatunków roślin, przy czym gatunek rośliny dominującej w mieszance lub gatunki zbóż wykorzystane w mieszance nie mogą przekroczyć 70% jej składu;
6. Zakaz stosowania mieszanki składającej się wyłącznie z gatunków zbóż;

7. Zakaz nawożenia;
8. Zakaz stosowania pestycydów i herbicydów w międzyplonie;
9. Niestosowanie osadów ściekowych;
10. Przyoranie biomasy międzyplonu z wyłączeniem uprawy gleby w systemie bezorkowym;
11. Zakaz uprawy w plonie głównym mieszanki tych samych roślin (w przypadku międzyplonu ozimego również form jarych).

Płatność w ramach tego pakietu przyznawana jest beneficjentowi, jeżeli posiada gospodarstwo rolne położone na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, o powierzchni użytków rolnych nie mniejszej niż 1 ha.

Kwoty i stawki wsparcia (mające zastosowanie)

Stawka płatności: **650 zł/ha** (dotyczy międzyplonów).

Stawka płatności: **450 zł/ha** (dotyczy pasów ochronnych na stokach o nachyleniu powyżej 20%).

Płatność rolnośrodowiskowo-klimatyczna jest przyznawana w wysokości:

- ✓ 100% stawki podstawowej – za powierzchnię od 0,10ha do 50ha;
- ✓ 75% stawki podstawowej - za powierzchnię powyżej 50ha do 100ha;
- ✓ 60% stawki podstawowej - za powierzchnię powyżej 100ha

Pakiet 3. Zachowanie sadów tradycyjnych odmian drzew owocowych

Celem pakietu jest zachowanie powierzchni sadów tradycyjnych odmian drzew owocowych, środowiska życia wielu organizmów, tradycyjnego sposobu uprawy i charakterystycznego elementu krajobrazu wiejskiego.

Wymogi, jakie muszą zostać spełnione w ramach Pakietu 3. Zachowanie sadów tradycyjnych odmian drzew owocowych:

1. Obowiązek posiadania planu działalności rolnośrodowiskowej;
2. Obowiązek zachowania wszystkich trwałych użytków zielonych i elementów krajobrazu nieużytkowanych rolniczo stanowiących ostoje dzikiej przyrody;
3. Obowiązek zachowania sadu tradycyjnych odmian drzew owocowych, który obejmuje co najmniej 12 drzew, rozmnażanych na silnie rosnących podkładkach i prowadzonych

jako wysokopienne drzewa, w wieku od 15 lat, reprezentujących nie mniej niż 4 odmiany lub gatunki w rozstawie nie mniejszej niż 4 x 6 m i nie większej niż 10 x 10 m, a jednocześnie liczba tych drzew w przeliczeniu na 1 ha powierzchni sadu jest nie mniejsza niż 90[1];

4. Minimalna wysokość pnia powinna wynosić 1,20 m;
5. Zakaz stosowania herbicydów;

Płatność w ramach tego pakietu przyznawana jest beneficjentowi, jeżeli posiada gospodarstwo rolne położone na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, o powierzchni użytków rolnych nie mniejszej niż 1ha.

Kwoty i stawki wsparcia (mające zastosowanie) – stawka płatności: 1964 zł/ha.

Pakiet 4. Cenne siedliska i zagrożone gatunki ptaków na obszarach Natura 2000

Celem pakietu jest:

1. Poprawa warunków bytowania zagrożonych gatunków ptaków, których siedliska lęgowe są związane z trwałymi użytkami zielonymi występującymi na obszarach specjalnej ochrony ptaków (OSO), poprzez dostosowanie użytkowania do wymogów gatunków ptaków gniazdujących na łąkach i pastwiskach oraz ekstensyfikację gospodarowania na obszarach OSO,
2. Utrzymanie bądź przywrócenie właściwego stanu lub zapobieganie pogarszaniu się stanu cennych siedlisk przyrodniczych określonych według typów siedlisk klasyfikacji Dyrektywy siedliskowej, chronionych w ramach sieci Natura 2000 oraz innych cennych przyrodniczo siedlisk występujących na łąkach i pastwiskach, poprzez stosowanie tradycyjnych i ekstensywnych sposobów użytkowania poszczególnych siedlisk.

Pakiet ukierunkowany jest na ekstensyfikację gospodarowania, stosowanie odpowiednich ilości i terminów wykonywanych pokosów lub intensywności wypasu na cennych siedliskach przyrodniczych lub siedliskach zagrożonych gatunków ptaków, znajdujących się na obszarach Natura 2000, co wpływa pozytywnie na różnorodność biologiczną.

Wymogi, jakie muszą zostać spełnione w ramach Pakietu 4. Cenne siedliska i zagrożone gatunki ptaków na obszarach Natura 2000:

1. Obowiązek posiadania planu działalności rolnośrodowiskowej;
2. Obowiązek posiadania dokumentacji przyrodniczej wykonanej przez eksperta przyrodniczego (wyjątek: Ekstensywne użytkowanie na OSO);
3. Obowiązek zachowania wszystkich trwałych użytków zielonych i elementów krajobrazu nieużytkowanych rolniczo stanowiących ostoje dzikiej przyrody;
4. Na obszarze objętym Pakietem 4 zakazuje się:
 - a) przeorywania, wałowania, stosowania osadów ściekowych, stosowania podsiewu oraz mechanicznego niszczenia struktury glebowej;
 - b) włókania w okresie:
 - od 1 kwietnia do 1 września na obszarach nizinnych (do 300m n.p.m.),
 - od 15 kwietnia do 1 września na obszarach wyżynnych i górskich (powyżej 300 m n.p.m.);
 - c) stosowania środków ochrony roślin z wyjątkiem selektywnego i miejscowego niszczenia uciążliwych gatunków inwazyjnych z zastosowaniem odpowiedniego sprzętu (np. mazaczy herbicydowych);
 - d) tworzenia nowych, rozbudowy i odtwarzania istniejących systemów melioracyjnych, za wyjątkiem konstrukcji urządzeń mających na celu dostosowanie poziomu wód wykorzystując istniejące systemy melioracyjne do wymogów siedliskowych gatunków/siedlisk będących przedmiotem ochrony w pakiecie jeżeli takie działania zostaną szczegółowo opisane przez eksperta przyrodniczego w dokumentacji przyrodniczej;
 - e) składowania biomasy wśród kęp drzew i zarośli, w rowach, jarach i innych obniżeniach terenu (położonych na działkach zadeklarowanych we wniosku).

Odrębne wymogi stosuje się do:

- ekstensywnego użytkowania na OSO,
- występowania odpowiednich gatunków ptaków,
- w zależności od typu siedliska.

Kwoty i stawki wsparcia (mające zastosowanie)

Stawka płatności uzależniona jest od:

1. ekstensywnego użytkowania na OSO: 600 zł/ha,
2. występowania gatunków ptaków tj.: rycyka (a także kszyka, krwawodzioba, czajki): 890 zł/ha, wodniczki: 1199 zł/ha, dubelta (a także kulika wielkiego): 1070 zł/ha, derkacza: 642 zł/ha oraz
3. typu siedliska: zmiennowilgotne łąki trzęślicowe: 1276 zł/ha, zalewowe łąki selernicowe i słonorośla: 1043 zł/ha, murawy: 1300 zł/ha, półnaturalne łąki wilgotne: 911 zł/ha, półnaturalne łąki świeże: 1083 zł/ha, torfowiska: 600 zł/ha (wymogi obowiązkowe) lub 1206 zł/ha (wymogi obowiązkowe i uzupełniające).

Płatność rolnośrodowiskowo-klimatyczna jest przyznawana w wysokości:

- 100% stawki podstawowej – za powierzchnię od 0,10ha do 50 ha;
- 75% stawki podstawowej – za powierzchnię powyżej 50ha do 100 ha;
- 60% stawki podstawowej – za powierzchnię powyżej 100 ha.

Dla obszarów Natura 2000 położonych w granicach Parków Narodowych nie stosuje się progów degresywności.

Koszty transakcyjne:

Kosztem transakcyjnym związanym z przystąpieniem do realizacji tego pakietu (z wyjątkiem ekstensywnego użytkowania na OSO) jest koszt wykonania dokumentacji przyrodniczej przez eksperta przyrodniczego, w której określone jest występowanie i stan cennych siedlisk przyrodniczych lub zagrożonych gatunków ptaków oraz uszczegółowione są wymogi użytkowania rolniczego, uwzględniające również występowanie gatunków inwazyjnych.

Pakiet 6. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie

Cel: zachowanie ginących i cennych odmian, gatunków, ekotypów roślin uprawnych, dywersyfikacja upraw na obszarach wiejskich, wytwarzanie nasion gatunków zagrożonych erozją genetyczną spełniających minimalne wymagania jakościowe, oraz produkcja materiału siewnego odmian regionalnych i amatorskich zarejestrowanych w Krajowym Rejestrze.

Realizacja pakietu polega na uprawie lub wytwarzaniu materiału siewnego/ nasion:

- odmian regionalnych i/lub amatorskich zarejestrowanych w Krajowym Rejestrze oraz
- pozostałych gatunków i odmian roślin zagrożonych erozją genetyczną tj.: pszenica płaskurka (*Tr. dicoccum*); (pszenica samopsza (*Tr. monococcum*); żyto krzyca (*Secale cereale* var. *multicereale*); lnianka siewna (*Camelina sativa*); nostrzyk biały (*Melilotus albus*); lędźwian siewny (*Lathyrus dativus*); soczewica (*Lens culinaris*); pasternak (*Pastinaca sativa*); przelot pospolity (*Anthyllis vulneraria*); gryka (*Fagopyrum esculentum*).

Ze względu na specyfikę pakietu, w kolejnych latach zobowiązania dopuszczalne jest zwiększanie lub zmniejszanie powierzchni objętej zobowiązaniem w odniesieniu do wielkości powierzchni objętej zobowiązaniem w pierwszym roku, przy zachowaniu limitu 5 ha dla danego gatunku rośliny/odmiany.

Jednocześnie, uprawa może być prowadzona na różnych gruntach w kolejnych latach zobowiązania.

Wymogi, jakie muszą zostać spełnione w ramach Pakietu 6. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie:

1. Obowiązek posiadania planu działalności rolnośrodowiskowej;
2. Obowiązek zachowania wszystkich trwałych użytków zielonych i elementów krajobrazu nieużytkowanych rolniczo stanowiących ostoje dzikiej przyrody;
3. Obowiązek uprawy odmian regionalnych i/lub amatorskich zarejestrowanych w Krajowym Rejestrze z kwalifikowanego materiału siewnego w pierwszym i czwartym roku uprawy danej odmiany. W drugim, trzecim i piątym roku uprawy tej odmiany - obowiązek uprawy z materiału siewnego uzyskanego ze zbioru w poprzednim roku i/lub;
4. Obowiązek wytwarzania materiału siewnego zarejestrowanych w Krajowym Rejestrze odmian regionalnych i/lub amatorskich zgodnie z przepisami o nasiennictwie, przy utrzymaniu czystości i tożsamości odmianowej, prowadzenie dokumentacji plantacji oraz wykonywanych zabiegów i uzyskanie świadectwa oceny laboratoryjnej i/lub;

5. Obowiązek wytwarzania nasion gatunków roślin zagrożonych erozją genetyczną, wskazanych w Programie, spełniających minimalne wymagania jakościowe (określone w przepisach krajowych) oraz posiadanie wyników badań laboratoryjnych w tym zakresie.

Kwoty i stawki wsparcia (mające zastosowanie)

Stawka płatności: 750 zł/ha (w przypadku uprawy), 1000 zł/ha (w przypadku wytwarzania nasion/materiału siewnego).

Płatność rolnośrodowiskowo-klimatyczna jest przyznawana w wysokości:

- 100% stawki podstawowej – za powierzchnię od 0,10 ha do 50 ha;
- 75% stawki podstawowej – za powierzchnię powyżej 50 ha do 100 ha;
- 60% stawki podstawowej – za powierzchnię powyżej 100 ha.

Płatność przysługuje do maksymalnej powierzchni 5 ha dla poszczególnych gatunków/odmian roślin uprawnych.

Koszty transakcyjne:

Płatność będzie powiększona o rekompensatę kosztów transakcyjnych obejmujących koszty wykonania oceny wytworzonego materiału siewnego/nasion w laboratoriach urzędowych lub akredytowanych (dotyczy wytwarzania materiału siewnego/nasion). Koszty transakcyjne są uzależnione od liczby uprawianych gatunków roślin. Kwota ta będzie nie większą niż 20% rocznej stawki płatności.

Kwota na refundację kosztów transakcyjnych będzie wypłacana wraz z wypłatą płatności rolnośrodowiskowo-klimatycznej za każdy rok realizacji tego pakietu, w którym dokonana została ocena wytworzonego materiału siewnego/nasion.

Pakiet 7. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie

Cel: zachowanie rodzimych ras zwierząt poprzez wspieranie i utrzymanie hodowli lokalnych ras odpowiednich gatunków zwierząt zagrożonych wyginięciem, objętych programem ochrony zasobów genetycznych. Płatności w ramach pakietu są przyznawane corocznie przez okres 5-letniego zobowiązania, beneficjentom, którzy dobrowolnie

przyjmują na siebie zobowiązanie rolnośrodowiskowo-klimatyczne w zakresie tego pakietu. Płatność w całości lub w części rekompensuje utracony dochód i dodatkowo poniesione koszty.

Płatność przyznawana jest do samic następujących ras:

1. bydło – polskie czerwone, biało-grzbiete, polskie czerwono-białe, polskie czarno-białe;
2. konie – koniki polskie, huculskie, małopolskie, śląskie, wielkopolskie, sokólskie, sztumskie;
3. owce – wrzosówka, świniarka, olkuska, polska owca górską odmiany barwnej, merynos odmiany barwnej, uhruska, wielkopolska, żelaźnieńska, korideil, kamieniecka, pomorska, cakiel podhalański, merynos polski w starym typie, czarnogłówek, owca pogórza;
4. świnie – puławska, złotnicka biała, złotnicka pstra;
5. kozy – koza karpacka.

Kwoty i stawki wsparcia (mające zastosowanie)

Wysokość wsparcia w ramach pakietu, jest uzależniona od posiadanych przez beneficjenta cennych ras wybranych gatunków zwierząt gospodarskich uczestniczących w programach ochrony, wynosi dla: bydła – 1600 zł/szt., koni – 1500zł/szt., owiec – 360 zł/szt., świń – 1140 zł/szt., kóz – 580 zł/szt.

Płatność rolnośrodowiskowo-klimatyczna przysługuje do maksymalnej liczby zwierząt w jednym stadzie tj.: (1) krów: 100 sztuk; (2) loch tej samej rasy: 70 loch stada podstawowego świń rasy puławskiej, 100 loch stada podstawowego świń rasy złotnickiej białej oraz 100 loch stada podstawowego świń rasy złotnickiej pstrej.

Anna Janus

Na podstawie materiałów zawartych w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020.